

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie Ministra Edukacji zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji kształcenia oraz warunków i form realizowania specjalnych działań opiekuńczo-wychowawczych w przedszkolach i szkołach specjalnych oraz w oddziałach specjalnych, zorganizowanych w podmiotach leczniczych i jednostkach pomocy społecznej jest wydawane na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 128 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.).

Nowelizacja rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 23 stycznia 2025 r. w sprawie organizacji kształcenia oraz warunków i form realizowania specjalnych działań opiekuńczo-wychowawczych w przedszkolach i szkołach specjalnych oraz w oddziałach specjalnych, zorganizowanych w podmiotach leczniczych i jednostkach pomocy społecznej (Dz. U. poz. 115), zwanego dalej „nowelizowanym rozporządzeniem”, wynika z potrzeby uwzględnienia postulatów organów prowadzących szkoły podstawowe specjalne i szkoły ponadpodstawowe specjalne, zorganizowane w podmiotach leczniczych, które wskazują, że ze względu na brak regulacji prawnych nie jest możliwe organizowanie w podmiocie leczniczym oddziału (lub oddziałów) specjalnego dedykowanego wyłącznie dzieciom i młodzieży, wobec których sąd rodzinny orzekł o zastosowaniu środka leczniczego w postaci umieszczenia w zakładzie leczniczym lub środka tymczasowego w postaci tymczasowego umieszczenia w zakładzie leczniczym.

Środkiem leczniczym, jako jednym ze środków przeciwdziałania demoralizacji nieletnich i dopuszczaniu się przez nich czynów karalnych, zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2026 r. poz. 163) jest umieszczenie w zakładzie leczniczym, w którym są udzielane nieletnim świadczenia zdrowotne z zakresu opieki psychiatrycznej lub leczenia uzależnień. O orzeczeniu wobec nieletniego środka leczniczego decyduje sąd rodzinny. Środek leczniczy może być orzeczony jako środek tymczasowy, w toku postępowania rozpoznawczego jako środek w orzeczeniu kończącym postępowanie albo w toku wykonywania środka wychowawczego, w związku z przerwaniem wykonywania środka wychowawczego i zastosowaniem środka leczniczego.

Ponadto, zgodnie z art. 231 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, nieletniemu zapewnia się warunki do realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki na zasadach określonych w art. 128 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

Mając na uwadze powyższe zobowiązanie wynikające z przepisów prawa oraz umożliwienie nieletnim, o których mowa powyżej, realizacji obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki w podmiotach leczniczych ma również kluczowe znaczenie dla powodzenia ich procesu terapeutycznego o charakterze resocjalizacyjnym, jest uzasadnione odpowiednie znowelizowanie przepisów ww. rozporządzenia.

Zmiana przepisów nowelizowanego rozporządzenia polega na uzupełnieniu przepisów o rozwiązanie wskazujące jednoznacznie, że dla nieletnich, wobec których orzeczono o zastosowaniu środka leczniczego w postaci umieszczenia w zakładzie leczniczym lub środka tymczasowego w postaci tymczasowego umieszczenia w zakładzie leczniczym,

organizuje się odrębne oddziały specjalne. Zachowano przy tym dotychczasową zasadę, że ustalenie liczby dzieci i uczniów również w oddziale specjalnym dla dzieci i młodzieży posiadających ww. orzeczenie sądu rodzinnego będzie dokonywane przez dyrektora odpowiednio szkoły specjalnej zorganizowanej w podmiocie leczniczym, lub dyrektora szkoły mającej siedzibę poza takim podmiotem (§ 1 pkt 1 projektowanego rozporządzenia dotyczący § 3 nowelizowanego rozporządzenia).

Ponadto uzupełniono przepis § 6 ust. 4 przez dodanie pkt 4, w którym określono maksymalną liczbę uczniów posiadających orzeczenie sądu rodzinnego o zastosowaniu środka leczniczego w postaci umieszczenia w zakładzie leczniczym albo postanowienie sądu rodzinnego o zastosowaniu wobec nieletniego środka tymczasowego w postaci tymczasowego umieszczenia w zakładzie leczniczym, w grupach wychowawczych wynoszącą do 8 uczniów (§ 1 pkt 2 projektowanego rozporządzenia dotyczący § 6 ust. 4 pkt 4 nowelizowanego rozporządzenia). Oznacza to, że dla ww. grupy uczniów będą organizowane odrębne grupy wychowawcze, w których liczebność będzie wynosiła do 8 uczniów. Zastosowanie w przypadku tej grupy uczniów rozwiązania analogicznego, jak obecnie w przypadku liczby uczniów z zaburzeniami psychicznymi lub sprzężonymi dysfunkcjami, wynoszącej do 8 uczniów, umożliwi wychowawcom grup wychowawczych zapewnienie bezpiecznego i odpowiedniego do indywidualnych potrzeb ww. grupy uczniów przebiegu specjalnych działań opiekuńczo-wychowawczych.

Wprowadzono także przepis przejściowy, zgodnie z którym organy prowadzące szkoły podstawowe specjalne i szkoły ponadpodstawowe specjalne, zorganizowane w podmiotach leczniczych, a także oddziały specjalne zorganizowane w podmiotach leczniczych przez szkoły mające siedzibę poza podmiotami leczniczymi, dostosują kształcenie oraz specjalne działania opiekuńczo-wychowawcze do przepisów niniejszego rozporządzenia w terminie do dnia 31 grudnia 2026 r. (§ 2 projektowanego rozporządzenia). Takie rozwiązanie pozwoli organom prowadzącym i dyrektorom szkół specjalnych zorganizowanych w podmiotach leczniczych lub mających siedzibę poza takim podmiotem, ale prowadzącym oddział specjalny w podmiocie leczniczym na przeanalizowanie kwestii związanych z organizacją odrębnych oddziałów dla uczniów, wobec których orzeczono o zastosowaniu ww. środków leczniczych, i wprowadzenie koniecznych zmian organizacyjnych.

Proponuje się, aby zmienione przepisy nowelizowanego rozporządzenia weszły w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia (§ 3 projektowanego rozporządzenia), gdyż ważny interes państwa wymaga natychmiastowego wejścia w życie aktu normatywnego, a zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie. Kluczowe jest bowiem uwzględnienie uczniów posiadających orzeczenie sądu rodzinnego o zastosowaniu środka leczniczego w postaci umieszczenia w zakładzie leczniczym albo postanowienie o zastosowaniu wobec nieletniego środka tymczasowego w postaci tymczasowego umieszczenia w zakładzie leczniczym w algorytmie podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych. W tym celu jest konieczne zgromadzenie i opracowanie przed dniem 15 czerwca 2026 r. danych dotyczących tych uczniów. Zgodnie z art. 50 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 152, z późn. zm.), na podstawie danych zgromadzonych w systemie informacji oświatowej są sporządzane raporty przekazywane jednostkom samorządu terytorialnego do weryfikacji. Zweryfikowane

dane są następnie uwzględniane przy podziale łącznej kwoty potrzeb oświatowych. Uwzględnienie wskazanych danych pozwoli na zapewnienie finansowania oddziałów specjalnych dla ww. grupy dzieci i młodzieży od roku 2027, w ramach rozporządzenia Ministra Edukacji w sprawie sposobu podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych na rok 2027.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych wymagających notyfikacji w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie podlega ocenie w zakresie oceny skutków regulacji w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.).

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.).

Odnosząc się do § 12 pkt 1 w związku z § 132 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2026 r. poz. 300) należy stwierdzić, że projekt rozporządzenia uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.